

Lunds universitet
Språk- och litteraturcentrum
Filmvetenskap
Handledare: Olof Hedling
2017-01-05

Philippa Börjesson
FIVK01

”It’s like there’s a pink suede elephant in the middle of the room, and no one’s allowed to talk about it.”

Om heteronormativitet och representationen av HBTQ-
personer i tv och film

1. Inledning.....	3
2. Disposition.....	4
3. Syfte och frågeställning.....	4
4. Forskningsläge.....	4
5. Urval och bakgrund.....	6
6. Teori och metod.....	7
6.1 Representation.....	7
6.2 Reception.....	8
6.3 Stereotypisering och typisering.....	9
6.4 Queerteori.....	11
7. <i>Sex and the City</i>	12
7.1 The Queen.....	12
7.2 Chicks with dicks.....	13
7.3 The Bisexual.....	14
7.4 The Power Lesbian.....	15
7.5 The Gay Straight Man.....	16
7.6 The Trysexual.....	19
8. Sammanfattande diskussion.....	20
9. Avslutning.....	22
10. Källförteckning.....	24

1. Inledning

Filmer och tv-serier som på olika sätt representerar HBTQ-personer har sedan länge varit av intresse för mig. Framförallt har jag konsumerat många europeiska, sydamerikanska och även en del kanadensiska independentfilmer, där HBTQ-karaktärer står i centrum för berättelserna. En anledning till detta är att jag tilltalas av hur dessa representationer ofta är mänskliga och mångfasetterade, istället för schablonmässiga och förminskande. Det senare är dock en tendens jag ofta ser i kommersiella filmer och tv-serier, framförallt i heteronormativa sådana, och jag har många gånger förbryllats av hur HBTQ-personer i dessa ständigt reduceras till sina sexuella identiteter och hur de alltjämt representeras utifrån samma mall. Ett exempel på detta är den amerikanska tv-serien *Sex and the City* (Darren Star, 1998-2004), då denna i sin representation av HBTQ-personer utgår från etablerade fördomar och stereotyper. Majoriteten av dialogerna som förs kring sexualitet i serien upprätthåller heterosexualitet som normen, och ett citat från en utav dessa utgör titeln för denna uppsats.

Sex and the City äntrade mitt liv i tonåren, och jag blev genast fånglad av dess skarpa humor och intelligenta manus fyllt med kulturella referenser, såväl som av de komplexa, originella karaktärerna. Efter att ha sett samtliga säsonger ett flertal gånger har jag blivit så bekant med innehållet att jag känner att jag både kan ifrågasätta och analysera det, och mitt intresse för kulturella representationer av HBTQ-personer har blivit särskilt centralt vid min analys av *Sex and the City*. Vilket budskap jag tar in från tv-seriens representation av HBTQ-personer är dock delvis upp till mig, då det är beroende av hur aktivt jag tittar och reflekterar, såväl som av vilken läsupposition jag intar. Min egen verklighetsuppfattning såväl som personliga erfarenheter är också avgörande för hur jag bemöter och absorberar dessa representationer. Tack vare nära bekantskaper med människor som inte identifierar sig med heterosexualitet kan jag avfärda de stereotypa representationerna som omdömeslös fiktion, utan någon vidare förankring i verkligheten. Detta är dock inte något självklart, och även om det vore så innebär inte det att de negativa representationerna är rättfärdiga eller oproblematiska.

Det är i mitt intresse för kulturella skildringar av människor som rör sig utanför samhällets normer om sexualitet som mitt intresse för frågor om representation uppstått. Då jag konsumerat kommersiell populärkultur som skildrar HBTQ-personer har frågor och tankar dykt upp som både förbryllat och förargat mig, till den grad att jag nu vill undersöka ämnet ordentligt i hopp om att få svar.

2. Disposition

Den inledande delen utav denna uppsats kommer att förklara syfte och frågeställning, samt ge en kort bakgrund till primärmaterialet. Även valet av detta kommer att förklaras. Därefter kommer en redogörelse göras för de teorier som senare ska tillämpas på analysen. Vidare kommer en närläsning av *Sex and the City* göras, vilket också utgör analysen. Jag har valt att dela upp denna i underkapitel utifrån olika sexuella typer som skildras i *Sex and the City*, för att underlätta för mig själv såväl som för läsaren. I dessa underkapitel kommer jag att utgå från specifika avsnitt som är relevanta för uppsatsen, och redogöra för en del av intrigen och dialogerna för att samtidigt analysera dessa. Detta följs av en diskussion, som sedan knyts ihop av några sammanfattande synpunkter.

3. Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att presentera hur HBTQ-personer representeras i kommersiell tv och film och på så vis visa hur heteronormativitet tar sig uttryck i populärkultur, i form av att heterosexualitet framställs som normen medan all annan sexualitet utmålas som avvikande. Vidare är ambitionen att utforska hur heteronormativitet och stereotyper om HBTQ-personer i populärkultur skapar ett slags ”vi och dem”-tänk, då icke-heterosexualitet framställs som något som faller utanför normen. Syftet är även att, med hjälp av diverse specifika exempel, problematisera de rådande föreställningarna om sexualitet som skildras i tv och film. Allt detta för att exponera de hämmande praktiker som en stor del av populärkulturen utövar, i förhoppning om att skapa en större medvetenhet. Själva innebörden av stereotypisering kommer att förklaras, och huruvida stereotypisering av HBTQ-personer kan ha både positiva och negativa effekter undersökas. Frågeställningarna denna uppsats främst kommer att utgå från är följande: Hur representeras HBTQ-personer i kommersiell tv och film? Och vilka effekter kan den rådande representationen få samt hur kan den bemötas?

4. Forskningsläge

I anslutning till mitt område har tidigare forskning framförallt diskuterat stereotypisering som en praktik vid queerrepresentation i tv och film, inte minst Richard Dyer som i ett flertal artiklar diskuterar och problematiserar den kulturella representationen av vissa sociala grupper. Framförallt är hans bok *The Matter of Images - Essays on Representation* en värdefull resurs, men även andra av hans verk, såsom *Gays and Film*, är relevanta. Dyer

menar att hur människor representeras hjälper till att forma hur vi ser på dem och oss själva, och att det finns en direkt koppling mellan hur sociala grupper representeras i kultur och hur dessa behandlas i det verkliga livet.¹ Dessa tankar är användbara för att styrka min tes om att det finns praktiker inom filmen som bidrar till förtrycket av HBTQ-personer. Vidare hjälper Dyers teorier om representation, stereotypisering och typisering för att förstå varför den rådande representationen ser ut som den gör i populärkulturen, och underlättar för min närläsning av *Sex and the City*.

Även kulturteoretikern Stuart Hall är en viktig källa och resurs för mitt område, då han bidragit mycket till forskningen kring kulturella representationer. I boken *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices* diskuterar Hall kulturell representation av marginaliserade sociala grupper, och lyfter likt Dyer fram stereotypisering som ett verktyg. Hall hävdar att kulturella representationer besitter en makt som utövas genom bland annat stereotypisering, och många av hans teorier bidrar till min undersökning av den rådande representationens effekter och betydelser.²

Efter en översikt är mitt intryck att det även forskats mycket kring reception i anslutning till kulturella representationer, och även här är Richard Dyer och Stuart Hall två framstående namn. I *Culture, Media, Language* diskuterar Hall olika sätt ett tv-program kan läsas och tas emot, med mycket fokus på kodning och avkodning, och min uppfattning är att dessa tankar och idéer bidragit mycket till receptionsforskningen överlag.³

Queerteori är en relativt utforskad teori, även om den i förhållande till många andra filmteorier är klart marginaliserad i forskningen. En återkommande tendens i den queerteoretiska forskningen är ett ifrågasättande av heteronormativitet, och rådande föreställningar om sexualitet och normer utmanas och diskuteras. En källa jag funnit särskilt värdefull är genusforskaren Fanny Armbjörnssons bok *Vad är queer?*, då hon i denna på ett pedagogiskt sätt redogör för queerteorin och dess olika syften och nivåer.⁴

Jag kan dock tycka att det inte forskats tillräckligt mycket om hur vissa representationspraktiker som i grunden är förtryckande även kan användas för positiva ändamål, såsom för att exponera och kritisera heteronormen och dess förtryckande

¹ Dyer, Richard, *The Matter of Images - Essays on Representation*, andra upplagan, London: Routledge, 2002.

² Hall, Stuart (red.), *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*, London: Sage in association with the Open University, 1997.

³ Hall, Stuart, Hobson, Dorothy & Willis, Paul (red.), *Culture, Media, Language: Working Papers in Cultural Studies, 1972-79*, London: Routledge in association with the Centre for Contemporary Cultural Studies, University of Birmingham, 1980.

⁴ Armbjörnsson, Fanny, *Vad är queer?*, Stockholm: Natur och Kultur, 2010

mekanismer. Ämnet har vidrörts, bland annat i en artikel där Fredrik Dhaenens och Sofie Van Bauwel diskuterar queerrepresentation i animerad situationskomedi⁵, men min åsikt är att forskningen kring detta kan utvecklas och fördjupas.

5. Urval och bakgrund

Det material som kommer att analyseras i denna uppsats är den amerikanska tv-serien *Sex and the City*, då min förhoppning efter att ha granskat materialet är att *Sex and the City* kommer utgöra ett tydligt exempel på de olika effekter en viss typ av representation kan ha på åskådarna och de som representeras, såväl som på samhället i stort. *Sex and the City* är även ett exempel på kommersiell populär-tv, vilket gör den ytterligare relevant då mina frågeställningar är riktade mot just kommersiell populärkultur. Fokus kommer att hamna på några specifika scener där icke-heterosexuella personer representeras, då dessa är relevanta för uppsatsens frågeställningar. *Sex and the City* är även ett lämpligt analysmaterial i form av att den är heteronormativ. Detta är en fråga om avgränsning, då jag i mitt uppsatsarbete valt att bortse från kommersiell tv och film som har HBTQ som ett huvudtema eller vars huvudkaraktärer inte identifierar sig med heterosexualitet. En komparativ studie hade varit intressant och effektiv, men med hänsyn till omfång är en sådan inte möjlig i denna uppsats. Jag är också medveten om att det finns kommersiella filmer och tv-serier där HBTQ inte är ett huvudtema som avviker från den dominerande representationen, men återigen hindrar frågor om omfång mig från att belysa dessa. Avsnitten som kommer att närläsas är ”The Cheating Curve”, ”Boy, Girl, Boy, Girl...”, ”Evolution”, ”I Love a Charade”, ”What’s Sex Got to Do with It?”, ”Was It Good for You?” och ”Cock a Doodle Do!”.

Då *Sex and the City* kom väckte serien framförallt intresse och uppmärksamhet bland media och publik för sin representation av kvinnor och kvinnlig sexualitet, vilket professorn Jonathan Bignell konstaterar i *An Introduction to Television Studies*.⁶ Överlag är just sex och sexualitet ett av seriens huvudteman, såsom titeln också antyder. *Sex and the City* är baserad på Candace Bushnells bok vid samma namn, vilken är en adaptation av hennes egna krönikor i tidningen *The New York Observer*, och på liknande sätt är narrativet i tv-serien uppbyggd kring protagonisten Carrie Bradshaws veckospalt i den fiktiva tidningen *The New York Star*. Karaktäristiskt för serien är Carries berättarröst som finns i bakgrunden under varje avsnitt,

⁵ Dhaenens, Frederik & Van Bauwel, Sofie, ”Queer Resistances in the Adult Animated Cinema”, i *Television & New Media*, vol. 13, no. 2, 2012, s. 124-138.

⁶ Bignell, Jonathan, ”Gender Representations: *Sex and the City* and *Desperate Housewives*”, i Bignell, Jonathan, *An Introduction to Television Studies*, andra upplagan, London, Routledge, 2008, s. 224.

och sex och sexualitet är ett återkommande ämne i hennes berättande. Även dialogerna som förs fokuserar på detta, ibland med en dramatisk underton, men framförallt med en tydlig humoristisk jargong.

6. Teori och metod

Analyserna i denna uppsats kommer dels grundas på Richard Dyers och Stuart Halls teorier om representation, med särskild fokus på stereotypisering. Analyserna kommer också präglas av ett queerteoretiskt perspektiv. Dessa teorier kommer att tillämpas då en närläsning görs av några specifika scener i *Sex and the City* där icke-heterosexuella personer skildras.

6.1 Representation

”How do we represent people and places which are significantly different from us? Why is ’difference’ so compelling a theme, so contested an area of representation? What is the secret fascination of ’otherness’, and why is popular representation so frequently drawn to it?” Dessa är några utav de inledande frågorna i Stuart Halls ”The Spectacle of the ’Other’”, publicerad i *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*, där han diskuterar representationen av ’olikhet’ i populärkultur.⁷ Hall fokuserar främst på etnicitet och rasifierade personer, men menar att hans teorier även kan appliceras på andra nivåer av olikhet, såsom kön, sexualitet, klass och funktionsnedsättning.⁸ Hall diskuterar det ”vi och dem-tänk” som råder i samhället, och menar att det skapas av att människor som på minsta sätt faller utanför majoritetens ramar alltså representeras på ett binärt vis.⁹ Hall talar också om den makt som populärkulturell representation besitter. Genom att representera människor på ett särskilt sätt inom en viss representationsregim markerar man dem, samt klassificerar dem och tilldelar dem olika roller. Genom dessa praktiker utövas en symbolisk makt, och Hall menar att stereotypisering är ett nyckelverktyg vid symboliskt våld.¹⁰

I introduktionen till sin essäsamling *The Matter of Images – Essays on Representation* introducerar filmvetenskapsprofessorn Richard Dyer ämnet om representation av sociala grupper i kultur, och menar att den kulturella representationen av sociala grupper har en direkt betydelse för hur dessa grupper behandlas i det verkliga livet, och att representationen stöttar

⁷ Stuart Hall, *Spectacle of the ’Other’*, 1997. I Stuart Hall (red.), *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*, London: Sage in association with the Open University, 1997, s 225.

⁸ Ibid.

⁹ Ibid, s. 229.

¹⁰ Ibid, s. 259.

och institutionaliserar det förtryck och självhat som grupperna upplever i samhället.¹¹ Om exempelvis en homosexuell karaktär upprepat skildras på ett särskilt sätt i olika kulturella verk blir denna karaktär representativ för homosexuella grupper i samhället, vilket direkt drabbar homosexuella personers självbild såväl som bilden andra har av homosexuella. ”How we are seen determines in part how we are treated; how we treat others is based on how we see them; such seeing comes from representation.”, förklarar Dyer.¹²

6.2 Reception

Vidare kommer uppsatsen ta hänsyn till frågor om reception, och förhållandet mellan film och åskådare samt de betydelser som uppstår däremellan kommer studeras, för att de olika effekterna av hur vissa sociala grupper representeras ska kunna redas ut. I

”Encoding/Decoding”, publicerad i *Culture, Media, Language*, skriver Stuart Hall att det finns olika sätt att läsa ett tv-program. Ett tv-program har inkodade betydelser som avses att förmedlas, men åskådaren kan i sin tur avkoda dessa genom att läsa programmet på ett visst sätt.¹³ Man kan exempelvis göra en dominant hegemonisk läsning, vilket innebär att man läser på det sätt som gynnar programmets budskap. Hall menar att åskådaren då verkar inom den dominerande koden, som skapas av yrkesetiska regler som reproducerar hegemoniska betydelser och strukturer.¹⁴ Vidare kan man som åskådare även göra en förhandlande läsning, vilket innebär att man har en medveten blick och själv kan avgöra vad som är rimligt. Man tar in de dominerande och hegemoniska betydelserna, men förhandlar och kontextualiserar dem, för att på så vis avkoda dem och skapa egna betydelser. Vid en förhandlande läsning har man som åskådare alltså en något kritisk och reserverad blick; man plockar ut det man tycker är intressant och rimligt och stämmer av med egen erfarenhet.¹⁵ Slutligen kan en oppositionell läsning göras, då man som åskådare ifrågasätter, genomskådar och kritiserar programmets budskap.¹⁶

Även Richard Dyer lyfter fram mottagarens roll i den kulturella representationen i introduktionen till *The Matter of Images – Some Essays on Representation*, och menar att

¹¹ Dyer, Richard, ”Introduction”, i Dyer, Richard, *The Matter of Images - Essays on Representation*, andra upplagan, London: Routledge, 2002, s. 1-5.

¹² Ibid, s. 1.

¹³ Hall, Stuart, ”Encoding/Decoding”, i Hall, Stuart, Hobson, Dorothy & Willis, Paul (red.), *Culture, Media, Language: Working Papers in Cultural Studies, 1972-79*, London: Routledge in association with the Centre for Contemporary Cultural Studies, University of Birmingham, 1980, s. 117-127.

¹⁴ Ibid, s. 125-126

¹⁵ Ibid, s. 126-127.

¹⁶ Ibid, s. 127.

reception är en väsentlig del när man diskuterar effekterna av representation.¹⁷ Exempelvis så förklarar Dyer att negativa bilder inte nödvändigtvis behöver läsas som negativa av de representerade, utan att bilderna istället kan verka genom att inspirera och uppmuntra, även om detta inte var avsikten. Det finns åtskilliga sätt för åskådarna att läsa de bilder som filmer och tv-serier förmedlar, men Dyer hävdar dock att det finns begränsningar som hindrar de kulturella representationerna från att betyda vad åskådarna än vill. Dessa begränsningar utgörs av de visnings- och läsningskoder som varje åskådare har tillgång till, vilket skiljer sig beroende på var i världen och i samhället varje åskådare befinner sig. Ekonomiska faktorer, såväl som kön och nationalitet, kan vara avgörande för hur något tas emot, samt för vilka representationer som finns tillgängliga. Inom representationsregimen finns ett maktspel synbart i flera aspekter av kulturen. Detta maktspel menar Dyer leds utav ”the rich, the white, the male, the heterosexual”, och är således en av de essentiella orsakerna till den sociala ojämställdheten inom den kulturella representationen.¹⁸

6.3 Stereotypisering och typisering

För närmare kunskap om hur stereotypisering används som ett verktyg vid kulturella representationer kommer framförallt Richard Dyers teorier om detta användas. I ”The Role of Stereotypes” hävdar Dyer att stereotypiseringens viktigaste funktion är att upprätthålla gränser, samt att markera och definiera människor så att de antingen hamnar innanför eller utanför dessa. Stereotypisering kartlägger systematiskt vilka beteenden som är legitima och acceptabla, och fabricerar olika tecken som ska hjälpa till att peka ut människor som avviker från detta.¹⁹

I ”Stereotyping” från 1977, publicerad i *Gays and Film*, hävdar Richard Dyer att det finns en viktig distinktion mellan stereotypisering och typisering. Dyer menar att olika typer krävs för att världen ska kunna förstås, då vi förstår den genom att klassificera människor och saker, och placera in dem i de fack vi enligt vår kultur anser att de tillhör. Typisering är alltså en förutsättning för att förstå någons eller någots betydelse.²⁰ Stereotypisering däremot, reducerar en person till dennes karaktäristiska drag, samt överdriver och förenklar dem. Genom stereotypisering blir dessa egenskaper beständiga, och kan aldrig rubbas. Vidare leder stereotypisering till att människor delas in i ”vi och dem”; människor som tillhör normen

¹⁷ Dyer, ”Introduction”, *The Matter of Images - Essays on Representation*, s. 2.

¹⁸ Ibid.

¹⁹ Dyer, ”The Role of Stereotypes”, *The Matter of Images - Essays on Representation*, s. 16.

²⁰ Ibid, s. 257.

anses normala och inkluderas, medan människor som faller utanför denna ram anses abnorma och exkluderas.²¹

I artikeln ”Seen to be Believed: Some Problems in the Representation of Gay People as Typical” skriver Richard Dyer om hur homosexuella personer typiseras i populärkulturella representationer.²² Typisering innebär exempelvis att medlemmar av vissa sociala grupper tillskrivs egenskaper som sedan används som en standard vid representationen av dessa medlemmar, vilket skapar specifika återkommande typer. Dyer förklarar att en av orsakerna till den rådande typiseringen av homosexuella karaktärer i populärkultur är att homosexualitet inte har ett specifikt fysiskt uttryck, och att olika tecken i form av bland annat klädsel, uttryck och gester som ska representera homosexualitet därför skapats. Det handlar alltså om kulturella former som uppstått för att åskådaren ska förstå att en karaktär är homosexuell, då inte enbart dennes person kan visa detta. Att synliggöra det osynliga är enligt Dyer grunden för all representation av homosexuella personer, och han hävdar även att det genom typisering skapas en världsordning samt en förståelse för denna.²³

I ”The Role of Stereotypes” beskriver Dyer fem homosexuella typer som han anser är dominerande i populärkulturella representationer, nämligen ”the queen”, ”the dyke”, ”the macho”, ”the sad young man” och ”the lesbian feminist”. The queen och the dyke²⁴ menar han är de mest synliga typerna, och definieras båda av konstruerade könsroller. The dyke är en maskulin kvinna medan the queen är en effeminerad man, och Dyer menar att dessa två typer representeras som att de på grund av sin sexualitet är fast någonstans mellan manligt och kvinnligt. Dessa bilder får ofta negativa effekter, då det leder till en föreställning om att homosexuella män inte är ’riktiga män’ och att homosexuella kvinnor på samma vis inte är ’riktiga kvinnor’, och Dyer menar att denna föreställning skapar en idé om att manlighet och kvinnlighet måste vara heterosexuell för att anses vara äkta.²⁵ I ”Seen to be Believed: Some Problems in the Representation of Gay People as Typical” förklarar Dyer att en homosexuell man alltjämt representeras som konst- och hantverksintresserad, och får ständigt funktionera som en heterosexuell kvinnas bästa manliga vän.²⁶ Saker som kläder och frisyrier används för

²¹ Dyer, Richard, ”Stereotyping”, i Dyer, Richard (red.), *Gays and Film*, London: British Film Institute, 1977.

²² Dyer, ”Seen to be Believed: Some Problems in the Representation of Gay People as Typical”, *The Matter of Images - Essays on Representation*, s. 19- 49.

²³ Ibid, s. 19.

²⁴ Ungefär ’drottningen’ och ’flatan’.

²⁵ Dyer, ”The Role of Stereotypes”, *The Matter of Images - Essays on Representation*, s. 30.

²⁶ Dyer, ”Seen to be Believed: Some Problems in the Representation of Gay People as Typical”, *The Matter of Images - Essays on Representation*, s. 22.

att markera en karaktärs sexualitet, vilket Dyer menar är starkt kopplat till kön. Vissa kvaliteter en man utstrålar i en film exempelvis kan i en kultur vara associerade med femininitet, såsom en vackert mönstrad scarf, en noggrant ordnad krage eller en omsorgsfullt behandlad frisyra, och denna femininitet är i sin tur associerad med manlig homosexualitet. Dyer menar att köns- och sexualitetsroller används och verkar tillsammans i typiseringen av homosexuella; vi förstår att en man är homosexuell för att denne har feminina kvaliteter.²⁷

6.4 Queerteori

Analyserna i denna uppsats kommer också grundas på queerteori, vars syfte enligt genusforskaren Fanny Ambjörnsson är att utmana och ifrågasätta heteronormativiteten och dess rådande föreställningar om sexualitet.²⁸ Ambjörnsson menar att queerteori inte är en enhetlig teoribildning, utan utgörs utav flera olika perspektiv på samhälle, kultur och identitet, där intresset för föreställningar om normalitet och avvikelse, samt olika processer av normalisering, är centralt.²⁹ Hur upprätthålls normativitet och vad får olika kategoriseringsprocesser för konsekvenser för människor i det verkliga livet? För att få svar på denna frågeställning använder man sig inom queerforskning av queerteoretisk analys; man utgår ifrån att heterosexualiteten som social organisering är kulturellt, socialt och historiskt skapad.³⁰ Heterosexualitet upprätthålls av samhällets strukturer som någonting naturligt och allomfattande, vilket utgör själva innebörden av den heteronormativitet som queerteoretiker menar genomsyrar samhället.³¹ Enligt queeteorin präglas alltså våra liv av många olika normativa föreställningar, och genom att använda sig av samlingsbegreppet heteronormativitet för normer om sexuell identitet när man analyserar populärkultur, till exempel samtida tv-serier, kan man se hur heteronormen inte bara genomsyrar våra institutioner, lagar och strukturer i samhället, utan även våra relationer och handlingar i vardagen. Det blir också tydligt hur heteronormativiteten påverkar människors självförståelse och identitetssökande, då den systematiskt sprids och reproduceras på både medvetna och omedvetna plan.³²

Artikeln ”Queer Resitances in the Adult Animated Sitcom”, skriven av Frederik Dhaenens och Sofie Van Bauwel, är en värdefull resurs för att undersöka huruvida

²⁷ Ibid, s. 23.

²⁸ Ambjörnsson, Fanny, *Vad är queer?*, Stockholm: Natur och Kultur, 2010, s. 35.

²⁹ Ibid, s. 51.

³⁰ Ibid, s. 52.

³¹ Ibid.

³² Ibid.

stereotypisering kan användas för positiva ändamål. Dhaenens och Van Bauwel skriver om representationen av queerkaraktärer i animerad situationskomedi, och många av textens teorier går att applicera på queerrepresentationen i tv och film överlag. Bland annat nämner de att populärkultur i regel befäster heteronormativitet, men även att överdrivna stereotyper kan användas för att exponera heteronormen. De menar även att en avsikt med klyschor och stereotyper kan vara att förlöjliga och kritisera heteronormativiteten och dess hämmande praktiker, samt att överdrivna stereotyper kan användas för att visa hur lätt queer uppfattas som avvikande på grund av den heteronormativa hegemonin.³³

7. Sex and the City

Sex and the City är en heteronormativ tv-serie som stereotypiserar såväl som typiserar HBTQ-personer. Serien skildrar fyra kvinnor på Manhattan – Carrie, Charlotte, Samantha och Miranda - som alla porträtteras som heterosexuella. Karaktäristiskt för serien är en ständigt återkommande diskussion om såväl sexuella som romantiska relationer mellan kvinnor och män, och heterosexualitet framställs som normen medan all annan sexualitet utmålas som avvikande.

7.1 The Queen

Sex and The City skapar eller reproducerar flera sexuella typer, varav många inte är beskrivna av Dyer och kommer därför beskrivas nedan. Den typ som Dyer kallar för the queen är dock återkommande i *Sex and the City*, och fungerar likt han beskriver det som den heterosexuella kvinnans extravaganta gay-kompis. Denna roll erhålls främst utav Stanford Blatch, som är en framgångsrik talangagent som protagonisten Carrie då och då utbyter skvaller med i sällskap av Cosmopolitans och Marlboro Lights, och som ständigt trånar efter unga vackra män. En ytterligare återkommande homosexuell karaktär är Anthony Marentino; en ekivok och sarkastisk evenemangsplanerare som den konservativa Charlotte kan vända sig till för hjälp med bröllopsplanering såväl som för råd om lösa sexuella förbindelser. Både Stanford och Anthony är intresserade av mode och design. Stanford klär sig prydligt och färggrant i noggrant genomtänka utstyrselar, medan Anthony klär sig i skraddarsydd italienska kläder. Likt Dyer uttrycker det så utstrålar karaktärerna feminina kvaliteter, såväl som stereotypa homosexuella egenskaper, och sättet köns- och sexualitetsroller verkar tillsammans i

³³ Dhaenens, Frederik & Van Bauwel, Sofie, "Queer Resistances in the Adult Animated Cinema", i *Television & New Media*, vol. 13, no. 2, 2012, s. 134.

typiseringen av homosexuella präglar alltså även *Sex and the City*. Dyer menar dock att typisering kan tjäna fördelaktiga syften vid kulturella representationer av homosexualitet, i form av att en karaktärs sexualitet snabbt och enkelt kan etableras och förmedlas till åskådaren tack vare detta grepp.³⁴ Varför det är viktigt kan dock ifrågasättas. En heterosexuell person exempelvis behöver inte ständigt bevisa sin sexualitet, och varför behöver vi förstå att en karaktär är homosexuell för att förstå karaktären i sig? Dyer uppmärksammar dock att typisering bidrar till att människor reduceras till sin sexualitet, men belyser ytterligare att det finns positiva och viktiga effekter. Människor som annars marginaliseras görs synliga genom typisering, och Dyer poängterar att många homosexuella faktiskt lever sina liv i osynlighet. Om det inte vore för kulturens sätt att skapa tecken som gör dessa personer igenkänningsbara skulle de kanske tvingas fortsätta leva i skuggan, menar han.³⁵ Detta är absolut en viktig och sann poäng, men det ger också stöd åt att homosexuella personer måste representeras via sin sexualitet för att synas.

Tidigt i *Sex and the City* försöker Carrie och Charlotte para ihop Stanford och Anthony, men det hela baktänder och förbittring uppstår genast mellan de två männen, som förblir rivaler genom hela seriens gång. Stanford och Anthony representeras aldrig utan att det görs en poäng av deras homosexualitet, utan denna fungerar istället som något som fullständigt definierar dem som personer. Deras karaktärer är baserade på homosexuella stereotyper och är totalt onyanserade, och det faktum att serien visar att de på grund av sin gemensamma homosexualitet inte kan ha en neutral, realistisk relation utan istället måste vara antingen attraherade av varandra eller konkurrenter är orättfärdigt.

7.2 Chicks with dicks

Skildringen av transpersoner är återhållsam i *Sex and the City*, och när det sker är det dessvärre på ett onyanserat och ignorant sätt. Karaktärerna som är trans representeras enbart i egenskap av detta, och de reduceras totalt till sina sexuella identiteter. En man iklädd traditionella kvinnokläder och peruk skildras enligt stereotyper om dragqueens som överdrivet feminin, och transsexuella som befinner sig i själva övergångsperioden verkar inte accepteras fullt ut. Att någon som fötts till man identifierar sig som kvinna är enligt *Sex and the City* inte grund nog för att denna person ska få räknas som kvinna, utan ses istället som någon utan en riktig könsidentitet. Detta förekommer i avsnittet ”Cock a Doodle Do!”, där Samantha störs

³⁴ Ibid, s. 22.

³⁵ Ibid, s. 24.

av att några prostituerade transpersoner håller liv på hennes gata sent om nätterna, och det kommenteras genast att personerna i fråga är just trans i form av Carries berättarröst: "There they were, Samantha's friendly neighborhood pre-op transsexual hookers. Half man, half woman, totally annoying."³⁶ När vännerna diskuterar saken över en lunch använder Samantha ordet "tranny", som av många anses kränkande, för att beskriva transpersonerna, men när Charlotte inte förstår innebörden tillägger hon: "Transsexuals. Chicks with dicks. Boobs on top, balls down below,"³⁷ Det är nästan som att dessa personer blir fråntagna rätten att identifiera sig med det kön de känner att de tillhör, då denna möjlighet avfärdas genom att det breda könsbegreppet reduceras till en fråga om enkel biologi. Att de i serien dessutom blir definierade som hälften män, hälften kvinnor är problematiskt, då det bidrar till att transpersoner inte blir accepterade fullt ut för vilka de är.

7.3 The Bisexual

Bisexualitet avfärdas i avsnittet "Boy, Girl, Boy, Girl..." Carrie dejtjar en kille som efter ett tag berättar att han är bisexuell, vilket hon ser som ett stort problem. Hon häpnas också över hur öppen han är med det, som om det inte vore en "big deal". Detta tar Carrie upp med sina vänner, och det blir tydligt att det är en heteronormativ diskussion som förs. "I'm not even sure bisexuality exists; I think it's just a layover on the way to Gaytown." säger hon, med mycket medhåll från vännerna. Saker som att bisexualitet bara är en fas yttras, och de frågar sig när könen blev så förvirrade. En av dem, Samantha, hävdar dock att bisexualitet är "hett" och bara innebär sexuell erfarenhet. Hon säger även åt Carrie att njuta av det, istället för att förstöra det med etiketter, medan Charlotte menar att etiketter är något positivt och nödvändigt. "I'm very into labels. Gay, straight. Pick a side, and stay there.", säger hon.³⁸

Scenen i "Boy, Girl, Boy, Girl..." bjuder in till en förhandlande läsning. Man väljer att visa två syner på sexualitet; en problematisk och inskränkt syn, samt en mer öppen och accepterande syn. Åskådaren påminns då om de fördomar som existerar i den heteronormativa hegemonin, och ges möjlighet att förhandla om vad som är rimligt och orimligt utifrån egna erfarenheter av detta samhälle. Frågan om vad en dominant eller oppositionell läsning av denna scen skulle innebära är dock mer komplex, då det kräver att man förstår vilket budskap serien avser att förmedla. Den heteronormativa diskussionen är nämligen inte nödvändigtvis alltid förtryckande, utan kan användas för att exponera och

³⁶ *Sex and the City*, avsnitt 18, säsong 3, 2000-10-15.

³⁷ *Ibid.*

³⁸ *Sex and the City*, säsong 3, avsnitt 4, 2000-06-25.

kritisera den heteronormativa hegemonin och dess hämmande praktiker, och för att driva med heteronormativa människors trångsynthet.

7.4 The Power Lesbians

Precis som att vi utifrån köns- och sexualitetsroller förstår eller antar att en man är homosexuell för att denne har feminina kvaliteter, kan vi även anta att en kvinna med maskulina kvaliteter är lesbisk. Dyer förklarar att lesbiska kvinnor ofta representeras som sport – eller mekanikintresserade, och framställs inte sällan som hotfulla.³⁹ Detta gäller dock inte *Sex and the City*.

I avsnittet ”The Cheating Curve” hålls en vernissage på Charlottes galleri för den lesbiska Brooklyn-konstnären Yael, och försäljningen är oerhört lyckosam tack vare en grupp lesbiska kvinnor som Carrie kallar för ’The Power Lesbians’.⁴⁰ Detta är intellektuella, kultiverade och framgångsrika kvinnor, med högt uppsatta jobb på bland annat Warner Music och Wall Street, och som till skillnad från den maskulina typ som Dyer kallar för the dyke är kvinnliga enligt normativa föreställningar. Den rådande representationen av lesbiska kvinnor som uttrycker en idé om att de inte är ’riktiga kvinnor’ bryts här mot på ett uppfriskande vis, och Dyers argument om att kvinnlighet måste vara heterosexuell för att anses vara äkta blir inaktuellt i detta avsnitt av *Sex and the City*. The Power Lesbians är intresserade av mode och skönhet, och faktum är att *Sex and the City* aldrig gör stereotypa skildringar av lesbiska kvinnor i form av intresse för bilar, sport eller dylikt. Det är problematiskt att det finns ideal att följa för att räknas som kvinnlig eller manlig, men en icke-stereotypisering av homosexuella kvinnor är åtminstone en del i utvecklingen framåt.

I avsnittet ser vi hur Charlotte, efter att ha blivit bedragen av sitt dåvarande kärleksintresse, bestämmer sig för att ge upp män för ett tag och fokusera på sig själv istället. Samtidigt ansluter hon sig till The Power Lesbians för att gå ut och dansa, dricka drinkar och äta på dyra restauranger i en värld utan män. Så småningom introduceras Charlotte för Patty Aston, som är som en drottning för The Power Lesbians. Hon är mäktig och förmögen, med en fascinerande attityd som är både mild och överlägsen på samma gång. Patty frågar Charlotte rakt ut om hon är lesbisk, varpå Charlotte förklarar att hon sexuellt attraheras av män men att hon samtidigt känner en stark dragningskraft till den kvinnliga själen. Patty ler och svarar sedan: ”Sweetheart, that’s all very nice, but if you’re not going to eat pussy, you’re

³⁹ Ibid.

⁴⁰ *Sex and the City*, säsong 2, avsnitt 6, 1999-07-11.

not a dyke.”⁴¹ Charlottes tid med *The Power Lesbians* är därmed över, och det är både överraskande och stimulerande att se hur *Sex and the City* totalt kastar om spelplanerna. Charlotte, som tidigare varit privilegierad tack vare sin heterosexualitet, exkluderas nu på grund av den. Hennes annars så kompromisslösa sätt att kräva etiketter för sexuell identitet straffar nu henne själv, och plötsligt är det de homosexuella som är i överläge. Detta sker på ett väldigt tydligt och uppenbart sätt, kanske för att åskådaren ska erinras om den exkludering och det förtryck som HBTQ-personer ständigt utsätts för. Den maktförskjutning som skildras gör nämligen scenariot något mer absurt, då man är mer van vid att se motsatsen. En homosexuell person som förtrycks på grund av sin sexualitet är inget nytt, men att en heterosexuell person förtrycks av samma anledning är märkligt och obekant. När en heterosexuell person blir till offer kanske detta också talar till en heterosexuell publik, som kan bli mer medveten om hur förtrycket mot HBTQ-personer faktiskt kan se ut genom att ämnet blir mer träffande.

7.5 The Gay Straight Man

Kritik, exponering och satir av den heteronormativa hegemonins trångsynthet och fördomsfullhet är en återkommande tendens i *Sex and the City*. Vid flera tillfällen genomsyras serien av en queerteoretisk analys, då det heteronormativa samhället och dess föreställningar om sexualitet upprepade gånger utmanas och ifrågasätts.

Ett ytterligare exempel på detta är avsnittet ”Evolution”, då Charlotte dejtjar dessertkocken Stephan. Han bor i Chelsea som är känt för att vara ett gayorienterat område i New York, lyssnar på Cher och är intresserad av mode och design. Hans persona är extravagant och vad många skulle beskriva som feminin. Charlotte ifrågasätter hans sexualitet, trots att han tydligt visat intresse för henne. Hon vänder sig till Stanford för hjälp, men även han känner sig kluven. Slutligen frågar Charlotte Stephan rakt ut, varpå han svarar: ”Charlotte, I'm a 34 year old, swishy, Cher-loving pastry chef who lives in Chelsea - If I was gay, I'd be gay.”⁴² Å ena sidan använder de sig av förlegade stereotyper om homosexualitet, men å andra sidan visar de att sexualitet i slutändan inte har något specifikt uttryck. Istället för att problematisera sexualitet i sig, problematiserar de omgivningens syn på sexualitet. Charlotte, som kopplar personlighetsdrag och livsstil till sexualitet, framstår som trångsynt och omodern. Utöver queerteori är detta även i enlighet med Dhaenens och Van Bauwels

⁴¹ Ibid.

⁴² *Sex and the City*, säsong 2, avsnitt 11, 1999-08-15.

teorier om att stereotyper kan användas för att förlöjliga och kritisera heteronormativiteten och dess hämmande praktiker, och stereotyperna används även här för att visa hur lätt queer uppfattas som avvikande på grund av den heteronormativa hegemonin.⁴³

Samma sak kan man se i avsnittet ”I Love a Charade”, då sångaren och pianobarslegenden Bobby Fine presenteras när han uppträder med Peggy Lees ”Is That All There Is?”.⁴⁴ Bobby är likt Stephan excentrisk och extravagant. Han refererar till musikalen *Cats* och beskriver hur han dricker Daiquiris och uppträder för sig själv iklädd rosa peruker, och utgår man från stereotyper är hans homosexualitet tydlig från första stund. Detta kan tolkas som ett sätt för serieskaparna att testa sin publik och dess fördomar, då en stor del av denna kan tänkas förvånas när det visar sig att Bobby ska gifta sig med en kvinna. På så vis utmanas fördomarna, då åskådarnas verklighetsbild skakas om och ifrågasätts, och de påminns också om att deras fördomar är just fördomar. Även huvudkaraktärernas verklighetsbild skakas om. De fyra kvinnorna har känt Bobby sedan länge, och nyheten om hans förlovning med en kvinna försätter dem i total chock. ”I thought he was gay!” ubrister Charlotte, varpå Miranda svarar: ”Uhm, yeah. ’Mr. Broadway has to go tinkle’, that has to be the gayest sentence ever uttered.”, som en kommentar på något Bobby nyss sagt. Det kommande bröllopet fortsätter diskuteras och ifrågasättas och kallas bland annat för en charad. ”It’s like there’s a pink suede elephant in the middle of the room, and no one’s allowed to talk about it.”, säger Miranda, och fortsätter sedan: ”I’m fine with whatever people want to do, just be straight with me.”⁴⁵, vilket kan tolkas som en metafor för den dubbelmoral många människor besitter. Kvinnorna i *Sex and the City* har en bild av sig själva som öppensinnade och moderna, men så fort världen inte följer den ordning de tillsammans med samhället varit med och skapat blir de förvirrade och bestörta.

Detta är synbart även i verkliga livet. Människor måste klassificeras och delas in i fack för att världen ska vara greppbar, och när någon utmanar dessa regler uppstår oordning och kaos hos omgivningen. Enligt Dyer är ju typisering en nödvändighet för att en världsordning ska kunna existera, och han menar att människor behöver delas in i de fack vi enligt vår kultur anser att de tillhör för att världen ska kunna förstås.⁴⁶ Dyers sätt att försvara typisering kan både diskuteras och kritiseras. Att det är en förutsättning för att förstå världen är dessvärre sant, men detta innebär inte nödvändigtvis att det kan rättfärdigas. Vad som däremot kan vara

⁴³ Dhaenens & Van Bauwel, ”Queer Resistances in the Adult Animated Cinema”, s. 134.

⁴⁴ *Sex and the City*, säsong 5, avsnitt 8, 2002-09-08.

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Dyer, Richard, ”Stereotyping”, i Dyer, Richard (red.), *Gays and Film*, London: British Film Institute, 1977.

vårt att eftersträva är en värld där typer inte krävs för att världen ska vara logisk, och där sexuell identitet inte ständigt måste utmärkas och definieras enligt socialt konstruerade normer och stereotyper.

Det är också i kvinnornas behov att kategorisera människor enligt stereotypa föreställningar som dubbelmoralen uppstår; att vara homosexuell är helt okej, så länge man uppfyller vissa egenskaper skapade av stereotyper och fördomar. På samma sätt behöver även heterosexuella uppfylla vissa krav för att accepteras som just heterosexuella; att vara heterosexuell med stereotypa homosexuella egenskaper är helt enkelt för komplext och udda för att begripas. När Charlotte inte kan avgöra om Stephan är homosexuell eller heterosexuell erkänner Carrie och Samantha dock möjligheten för undantag från de strikta rollerna de annars så gärna befäster. De menar nämligen att Stephan antingen kan vara en 'straight gay man' eller en 'gay straight man', och för att beskriva det senare använder Carrie sig utav flera fördomar och stereotyper om homosexuella män: "The gay straight man was a new strain of heterosexual males, spawned in Manhattan as a result of overexposure to fashion, exotic cuisine, musical theater, and antique furniture." Samantha tillägger: "Hopefully, he's a gay straight guy, which means he's straight with a lot of gay qualities. Whereas, a straight gay guy, is just a gay guy who plays sports and won't fuck you."⁴⁷ För att bortse från reglerna krävs det alltså att nya skapas. Nya regler och nya definitioner som reducerar människor till sina sexuella identiteter och till stereotyper skapade av ett heteronormativt samhälle. Gång på gång exponerar *Sex and the City* den heteronormativa hegemonins förtryckande mekanismer, och intar man som åskådare en reflekterande position finns det ett stort värde i detta.

I "Guy Love: A Queer Straight Masculinity for a Post-Closet Era?", publicerad i *Queer TV: Theories, Histories, Politics*, erbjuder professorn Ron Becker ett intressant sätt att se på 'the gay straight man', eller metrosexualitet som han kallar det. Becker menar nämligen att den metrosexuella diskursen som tar form i bland annat *Sex and the City* tillåter heterosexuella män att existera utanför en begränsad heteronormativ värld, där maskulinitet förväntas se ut på ett särskilt sätt. Att skildra öppet metrosexuella män är enligt Becker ett sätt att sudda ut de gränser mellan heterosexuella och homosexuella män som upprätthållits av kulturella normer.⁴⁸ När den metaforiska kulturella garderoben demonteras tillåts

⁴⁷ *Sex and the City*, säsong 2, avsnitt 11, 1999-08-15.

⁴⁸ Becker, Ron, "Guy Love: A Queer Straight Masculinity for a Post-Closet Era?", i Davis, Glyn & Needham, Gary (red.), *Queer TV: Theories, Histories, Politics*, London: Routledge, 2009, s. 130.

heterosexuella män i tv och film att utforska och överskrida den hegemoniska maskuliniteten, som har befästs av vad Becker kallar för en "homosexual panic", och med detta kan osäkerheten och rädslan inför homosexualitet börja minska samtidigt som föreställningar om kön och sexualitet rubbas.⁴⁹

7.6 The Trysexual

Undantag från de fyra huvudkaraktärernas trångsynthet görs vid flera tillfällen, tack vare den frisinnade och ofta vidsynta Samantha. Samantha bejakar sin sexualitet istället för att be om ursäkt för den, och förkastar idén om monogami. Till synes framstår hon först som heterosexuell, men hävdar själv att hon är en 'trysexual' som är villig att testa allt en gång, och i säsong fyra inleder hon ett förhållande med den lesbiska kvinnan Maria. Samanthis förhållande med Maria är kortvarigt, och hon återgår sedan till att konsekvent dejta män. Detta kan man kritisera, då det skulle kunna tolkas som att Samanthis bisexualitet bara är en fas i hennes annars heterosexuella levnadssätt. Dock så är anledningen till uppbrottet inte att Maria är kvinna, utan att Maria kräver monogami, vilket Samantha inte trivs med. Detta är fallet i alla hennes sexuella relationer, även med män, och på så vis kan man också se det som att *Sex and the City* inte gör någon större skillnad på Samanthis relationer baserade på om de är heterosexuella eller homosexuella. Dock så markeras det faktum att Samantha är med en kvinna tydligt, och det hela får stor uppmärksamhet.

Samantha berättar om sitt förhållande med Maria för sina vänner i avsnittet "What's Sex Got to Do with It?", och möts av starka reaktioner. Carrie ifrågasätter det hela: "How does that work? You go to bed one night, you wake up the next morning, and poof - you're a lesbian?" Även Charlotte och Miranda är förvirrade och ifrågasättande, och kan inte heller förstå hur någon plötsligt kan bestämma sig för att vara lesbisk. Samantha avfärdar deras inskränkta och kategoriska syn på sexualitet. När Carrie förklarar att hennes nyhet om ett lesbiskt förhållande kom som en chock förklarar Samantha att "That's just a label, like Gucci or Versace.", och fortsätter: "It's not about gay or straight. Maria is an incredible woman."⁵⁰ Här kritiserar återigen den exkluderande heteronormativa hegemonin, som framställs som trångsynt och osympatisk, och samhällets behov att dela in människor i fack lyfts fram och avvisas. Samantha representerar en öppen och fri person som inte låter sig styras av samhällets normer, och framstår med det som intellektuellt och moraliskt överlägsen de andra.

⁴⁹ Ibid, s. 129-130.

⁵⁰ *Sex and the City*, säsong 4, avsnitt 4, 2001-06-17.

I avsnittet "Was It Good For You?" får Samantha en sexuell inbjudan från två homosexuella män som är nyfikna på hur det är att ha sex med en kvinna. Samantha, som blir smickrad av erbjudandet, bestämmer sig för att tacka ja och berättar om det hela för Carrie. Carrie blir ytterst förbryllad och utbrister chockat: "They're gay!", varpå Samantha avfärdar hennes syn på sexualitet som begränsad och trångsynt. Vidare erbjuder hon en mer öppen bild av det, och menar att synen på sexualitet kommer bli allt mer öppen i takt med att tiden går framåt. "The new millennium won't be about sexual labels, it will be about sexual expression. It won't matter if you sleep with men or women, it will be about sleeping with individuals.", förklarar hon, och återigen framstår hon som liberal och öppen medan Carrie med sin smala världssyn framstår som inskränkt och omodern.⁵¹

8. Sammanfattande diskussion

Sex and the City utgör ett utmärkt exempel på hur stereotypisering kan ha både positiva och negativa effekter. På ett sätt så uppmanar det till en felaktig skildring och behandling av HBTQ-personer genom en reproducering av stereotyper, samt ger stöd åt fördomar och rådande föreställningar om sexualitet. Frågor om exempelvis homosexualitet, bisexualitet och transsexualitet går aldrig förbi okommenterat, och tjänar ständigt en komisk eller dramatisk poäng. Humoristiska och parodiska skildringar blir ett distansnerande verktyg som bidrar till en exotifiering av icke-heterosexualitet, där icke-heterosexuella anses spännande och mystiska på grund av sina sexuella identiteter som de också fullkomligt reduceras till. *Sex and the City* är ett av många exempel där man tydligt kan se hur all sexualitet som enligt normen anses avvikande ständigt markeras, vilket onekligen är en stark bidragsfaktor till samhällets marginalisering och exkludering av vissa grupper. Utifrån ett queerteoretiskt perspektiv förklarar Dhaenens och Van Bauwel i sin artikel att det västerländska samhället tillåter att det är den heterosexuella mallen som följs, vilken förlitar sig på bestämda föreställningar om kön, sexualitet och identitet. Detta ger heteronormativiteten sin dominans, och de som inte följer normen exkluderas. Dessa diskurser tar form även i media, och populärkultur följer således den heteronormativa hegemonin.⁵² Med detta som utgångspunkt kan man se det som att det heteronormativa samhället speglas i *Sex and the City*, och stereotypisering och parodisering av människor som faller utanför den heterosexuella mallen bidrar till ytterligare former av förtryck.

⁵¹ *Sex and the City*, säsong 2, avsnitt 16, 1999-09-19.

⁵² Dhaenens & Van Bauwel, "Queer Resistances in the Adult Animated Cinema", s. 125.

I många avseenden följer *Sex and the City* alltså den heteronormativa hegemonin, men kritiserar också denna. Vid ett flertal tillfällen gör serien satir av en privilegerad del av befolkningen, i detta fall fyra vita, rika, heterosexuella kvinnor, som med sin bristande intersektionella analys tillåter åskådarna att förhålla sig ironiskt och humoristiskt till seriens innehåll. Samtidigt används stereotyper för att förhandla och nyansera fördomar, och publiken erbjuds medvetenhet och konfronteras med såväl samhällets som sina egna fördomar vilket i sin tur kan leda till förändring. Queerteorin undersöker hur heteronormativitet upprätthålls i samhället, och *Sex and the City* hjälper till att reda ut detta genom att skildra de heteronormativa föreställningar och diskussioner om sexualitet som råder i samhället och som bidrar till upprätthållningen. Människors sätt att fastställa heterosexualitet som normen och all annan sexualitet som avvikande problematiseras och kritiserar, samtidigt som indelandet av människor i fack avfärdas som något negativt och föråldrat.

Vidare bör det också poängteras att *Sex and the City* kom i slutet av 1990-talet. Mycket har förändrats sedan dess, och vad som kan verka självklart idag sågs troligtvis på med en mer reserverad blick då. Efter att ha tittat på dokumentären *The Celluloid Closet* (Rob Epstein & Jeffrey Friedman, 1995), baserad på Vito Russos bok med samma namn, är det också uppenbart att representationen av HBTQ-karaktärer var betydligt mer begränsad förr. I dokumentären intervjuas flera personer från filmvärlden angående Hollywoods representation av icke-heterosexualitet genom historien, och det framgår tydligt att denna länge var antingen starkt negativ, dold bakom eufemismer eller rent av obefintlig. Skådespelaren och manusförfattaren Harvey Fierstein beskriver i dokumentären hur han som homosexuell länge kände en hunger efter att se någon som sig själv representeras i film, då bristen på detta skapade en känsla av ensamhet och isolering. När kulturella stereotyper av homosexuella män beskrivs i *The Celluloid Closet* förklarar Fierstein att hans åsikt alltid varit att negativa representationer är bättre än inga alls: ”Visibility at any cost. I’d rather have negative than nothing”.⁵³ Att någon accepterar att stigmatiseras och förtryckas för att åtminstone få sin existens erkänd är extremt talande för hur mycket filmvärlden medverkat till att osynliggöra HBTQ-personer. Detta kan dock inte *Sex and the City* anklagas för, då serien tvärtom erkänner och synliggör flera olika typer av sexuella identiteter. I *The Celluloid Closet* framgår det också att när icke-heterosexuella karaktärer väl representerades i Hollywood förr så skildrades de alltjämt som onda eller hotfulla, och var ofta antagonister av olika slag.⁵⁴ I *Sex and the City* skildras de två återkommande homosexuella karaktärerna som älskvärda och

⁵³ Fierstein, Harvey, i Epstein, Rob & Friedman, Jeffrey, *The Celluloid Closet*, 1995.

⁵⁴ Ibid.

sympatiska människor, som ständigt förser protagonisterna med glädje och vänskap. Dessa karaktärer utstrålar också en stolthet och ett omfamnande av sin sexualitet, som troligen är inspirerande för en publik som inte identifierar sig med heterosexualitet. Stanford och Anthony uttrycker aldrig någon sexuell ångest eller skam, utan gläds istället över sina sexuella identiteter och uppmanar på så vis människor att bejaka sin sexualitet. I *Sex and the City* är all sexualitet positiv, istället för en källa till mörker och ängslighet, och detta kan i allra högsta grad tänkas vara en stor bidragsfaktor till att människor idag tillåts träda ur skuggan på ett helt annat sätt.

Värt att ta i beaktan är också det faktum att serieskaparen Darren Star är homosexuell, och huvudmanusförfattaren Michael Patrick King likaså. Detta innebär givetvis inte att *Sex and the City* automatiskt representerar HBTQ-personer på ett rättvist sätt, och bevisligen är det ju inte heller så, men en fråga om tolkningsföreträde blir ändå aktuell. Hur Star och King väljer att representera det heteronormativa samhällets fördomar och förtryck kan vara i direkt proportion till deras egna upplevelser utav detta, och betydelsen får således en djupare politisk innebörd. Önskvärt vore det dock ändå om HBTQ-personerna i *Sex and the City* inte hela tiden behövde tjäna ett syfte i form av sin sexualitet, oavsett om det är komiskt, dramatiskt eller politiskt, utan att de istället bara fick vara människor. Människor med flera lager och nyanser, såsom vi alla faktiskt är.

9. Avslutning

Då jag först började fundera över hur denna uppsats skulle ta form var mitt ämnesval genast ganska klart. Vad som däremot var svårt var att avgöra var vilket material som skulle vara lämpligt för att driva detta ämne, då jag till en början ställde mig tveksam inför att skriva om en tv-serie som betyder så mycket för mig som *Sex and the City*. I retrospektiv känner jag dock att det var ett klokt val. Att utgå ifrån något man kan som baksidan av sin hand för att ta sig an ett ämne man tidigare bara ytligt berört kan vara en stor fördel för ett arbetes framgång, och samtidigt är det nyttigt att analytiskt reflektera över något man så många gånger förr tagit in från en tillbakalutad position. Tack vare mitt val av analysmaterial har jag fått svar på frågor som utgör grunden för denna uppsats, och hoppas att dessa förmedlats på ett tydligt sätt. I första skedet av uppsatsarbetet var min bild av den rådande HBTQ-representationen i kommersiell tv och film redan någorlunda klar, och denna bild har inte förändrats i någon större utsträckning under arbetets gång. Vad som däremot förändrats och ökat är min

förståelse för varför den rådande HBTQ-representationen ser ut som den gör, såväl som hur denna kan bemötas.

Slutligen är det alltså så att en stor del av den kommersiella populärkulturen representerar HBTQ-personer utifrån stereotyper och mallar. I heteronormativ tv och film blir de markerade, parodierade och utpekade som avvikande, vilket bidrar till marginaliseringen och förtrycket av HBTQ-personer. Hur en publik påverkas av vad den ser är dock omöjligt att fastställa, men att kulturella representationer gör avtryck i samhället går inte att bortse från. När bilder reproduceras förses dem med bestämda betydelser, som sedan kan bli representativa för en hel social grupp i samhället. Om stereotypisering är ett verktyg vars syfte att upprätthålla gränser, så styrs det till stor del av den kulturella representationen. När man tittar på *Sex and the City* och upprepade gånger möts av bilder där homosexuella män är effeminerade och design- och modeintresserade, där dragqueens är extravaganta och överdrivna och där bisexuella bara ljuger för sig själva, så sjunker en del oundvikligen in. När heterosexualitet ständigt framställs som normen och all annan sexualitet som avvikande har detta en direkt inverkan på människors världsbild, och hur man sen väljer att ta itu med det är upp till var och en.

En viktig insikt som kommit med detta uppsatsarbete är dock att stereotypisering inte enbart kan användas för att upprätthålla gränser, utan kan tvärtom fungera genom att utmana och ifrågasätta dessa. Istället för att enbart okritiskt följa den heteronormativa hegemonin exponerar *Sex and the City* också denna, och belyser dess förtryck och exkludering av icke-heterosexuella personer. Därmed konfronteras man med fördomar som finns i ens medvetna eller undermedvetna, såväl som fördomar som finns runtomkring en. Rådande föreställningar om sexualitet utmanas och heteronormativitet avfärdas, samtidigt som en mer öppen syn erbjuds. HBTQ-personer synliggörs och sexualitet bejakas, och vänder man blicken bort från tiden då *Sex and the City* sändes och tittar framåt istället, kan man också se tecken på att detta ändå gjort något slags avtryck. Idag finns exempelvis fler tv-serier där representationen av HBTQ-personer är betydligt mindre problematisk, och överlag har HBTQ-karaktärer fått en mer naturlig plats i den kommersiella populärkulturen. Detta kan man bland annat se i tv-serier som *Shameless* (John Wells & Paul Abbott, 2011-) och *Orange Is the New Black* (Jenji Kohan, 2013-), och med detta i åtanke kan framtiden tänkas vara ganska ljus för den kulturella HBTQ-representationen. Vägen dit är dock lång i många avseenden, men förhoppningsvis inte omöjlig.

Käll- och litteraturförteckning

Primärmaterial:

Titel: *Sex and the City*

Darren Star Productions, Home Box Office (HBO), USA, 1998-2004

Producent: Michael Patrick King

Regissörer: Michael Patrick King, Allen Coulter, Michael Engler, Michael Spiller, Alan Taylor, John David Coles, Charles McDougall, David Frankel, Nicole Holofcener, Allison Anders, Timothy Van Patten, Susan Seidelman, Daniel Algrant, Pam Thomas, Darren Star, Michael Fields, Matthew Harrison, Alison Maclean, Victoria Hochberg, Martha Coolidge, Julian Farino

Manusförfattare: Candace Bushnell, Darren Star, Michael Patrick King, Jenny Bicks, Cindy Chupack, Julie Rottenberg, Elisa Zuritsky, Allan Heinberg, Nicole Avril, Terri Minsky, Amy Harris

Fotografi: John Thomas, Michael Spiller, Florian Ballhaus, Michael F. Barrow, Michael Marzovilla, Alik Sakharov, Terry Stacey, Maryse Alberti

Klippning: Michael Berenbaum, Wendy Stanzler, Kate Sanford

Skådespelare: Sarah Jessica Parker (Carrie Bradshaw), Kim Cattrall (Samantha Jones), Kristin Davis (Charlotte York), Cynthia Nixon (Miranda Hobbes)

Tryckt material:

Ambjörnsson, Fanny, *Vad är queer?*, Stockholm: Natur och Kultur, 2010

Bignell, Jonathan, *An Introduction to Television Studies*, andra upplagan, London: Routledge, 2008

Davis, Glyn & Needham, Gary (red.), *Queer TV: Theories, Histories, Politics*, London: Routledge, 2009

Dhaenens, Frederik & Van Bauwel, Sofie, "Queer Resistances in the Adult Animated Cinema", i *Television & New Media*, vol. 13, no. 2, 2012, s. 124-138

Dyer, Richard (red.), *Gays and Film*, London: BFI, 1977

Dyer, Richard, *The Matter of Images: Essays on Representation*, andra upplagan, London: Routledge, 2002

Hall, Stuart, Hobson, Dorothy & Willis, Paul (red.), *Culture, Media, Language: Working Papers in Cultural Studies, 1972-79*, London: Routledge in association with the Centre for Contemporary Cultural Studies, University of Birmingham, 1980

Hall, Stuart (red.), *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*, London: Sage, 1997

Otryckt material:

Epstein, Rob & Friedman, Jeffrey, *The Celluloid Closet*, 1995